



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 495/2022-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČNÉ], [REDAKČNÉ], [REDAKČNÉ], [REDAKČNÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Marcelou Martinkovičovou, Námestie sv. Egídia 95, Poprad, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/26/2019 z 28. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Navrhuje tiež zrušiť namietané uznesenie, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako podnikateľský subjekt ([REDAKČNÉ]) sa žalobou doručенou Okresnému súdu Poprad 27. decembra 2012 domáhal od spoločnosti [REDAKČNÉ] (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 15 836,69 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia za tvrdené neoprávnené užívanie hnuteľných vecí v období od 1. novembra 2008 do 15. augusta 2011. Sťažovateľ podanú žalobu odôvodnil tým, že žalovaný uzavrel so spoločnosťou [REDAKČNÉ] (ďalej len „prenajímateľ“), 1. novembra 2005 zmluvu o nájme hnuteľných vecí (nábytok). Sťažovateľ uzavrel 31. decembra 2007 s prenajímateľom zmluvu o predaji majetku a majetkových práv. Žalovaný

15. augusta 2008 vypovedal so sťažovateľom ako právnym nástupcom prenajímateľa nájomnú zmluvu z 1. novembra 2005, no žalovaný ani na výzvu sťažovateľa prenajaté veci nevydal, čím malo dôjsť k ďalšiemu neoprávnenému užívaniu týchto vecí zo strany žalovaného, a tým aj k tvrdenému obohateniu. Sťažovateľ napokon 15. augusta 2011 uzavrel so žalovaným zmluvu o kúpe prenajatých vecí za cenu 1 500 eur.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 9Cb/175/2013 z 8. septembra 2016 žalobu sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že v konaní nebolo preukázané, že by po skončení nájmu žalovaný prenajaté veci naďalej užíval. Sťažovateľ mal právo žiadať po skončení nájmu vrátenie vecí, prípadne žalobou na súde si uplatniť nárok na vydanie týchto vecí. Okresný súd neprehliadol kúpnu zmluvu z 15. augusta 2011 s kúpnu cenou 1 500 eur a poznamenal, že by bolo nelogické, že by majetkový prospech žalovaného bol ročne 5 975 eur (15 000 Sk x 12). Okresný súd vzal do úvahy aj výpoveď svedka, ktorý uviedol, že sťažovateľ si mohol prevziať svoj hnutel'ný majetok kedykoľvek a že po skončení nájmu bol hnutel'ný majetok uskladnený v uzavretom priestore na futbalovom štadióne.

4. Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 5Cob/44/2017 z 25. októbra 2018 potvrdil rozsudok okresného súdu s odôvodnením, že sa stotožnil so skutkovými zisteniami okresného súdu a s jeho právnym záverom. V rámci odvolacej námietky sťažovateľa s poukazom na § 723 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), podľa ktorého ak nájomca vráti vec po dobe dohodnutej v zmluve, je povinný platiť nájomné až do vrátenia vecí, krajský súd uviedol, že uvedené ustanovenie je možné aplikovať v prípade nájomného vzťahu dohodnutom na dobu určitú. Vzhľadom na skutočnosť, že zmluva o nájme medzi sporovými stranami bola uzavretá na neurčitý čas, je aplikácia tohto ustanovenia vylúčená. Ku skončeniu nájomného vzťahu došlo na základe výpovede nájomnej zmluvy zo strany žalovaného. Krajský súd prisvedčil tvrdeniu žalovaného, že predmet nájmu nebol povinný odovzdať sťažovateľovi iným spôsobom, než aký zvolil, a to ponechaním predmetu nájmu v lôžkovej a reštauračnej časti zariadenia futbalového štadiónu, teda v priestoroch, v ktorých predmet nájmu žalovaný prevzal. Krajskému súdu neušlo pozornosť, že sťažovateľ ani po roku a pol od skončenia nájmu nevykonal voči žalovanému žiadne právne ani faktické kroky smerujúce k vráteniu prenajatých vecí.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V dovolaní uviedol, že krajský súd iba odkazoval na odôvodnenie rozsudku okresného súdu a skonštatoval, že aplikácia ustanovenia § 723 ods. 1 OZ je v jeho prípade vylúčená. Vo svojich vyjadreniach adresovaných súdu poukazoval okrem iného aj na ustanovenie § 723 ods. 1 OZ, a to vo vzťahu k určeniu výšky bezdôvodného obohatenia. Sťažovateľ si uplatňoval nárok na bezdôvodné obohatenie vo výške nájomného dohodnutého žalovaným v nájomnej zmluve. Ďalej poukázal na to, že splnenie dlhu (vrátenie vecí) je právnym dôvodom zániku záväzku vzniknutého z bezdôvodného obohatenia. V prípade, že k splneniu záväzku je potrebná súčinnosť veriteľa, je povinný ju poskytnúť, inak sa dostáva do omeškania. Žalovaný v konaní nepreukázal, že sťažovateľa vyzval na poskytnutie súčinnosti s prevzatím vecí. Nestotožnil sa ani s právnym posúdením okresného súdu, že nedošlo k bezdôvodnému obohateniu, a teda ani k omeškaniu s plnením. Namietal tiež nepreskúmateľnosť dôvodov rozhodnutia okresného súdu.

6. Najvyšší súd namietaným uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa s odôvodnením, že z obsahu dovolania je zrejmé, že sťažovateľ právnu otázku významnú pre rozhodnutie krajského súdu konkrétne nevymedzil a rovnako ju nemožno vyvodiť ani z obsahu dovolania. Nepostačuje všeobecné konštatovanie sťažovateľa, že odvolací súd vec nesprávne posúdil. Sťažovateľ v dovolaní vyslovil nespokojnosť s právnymi a skutkovými závermi krajského a okresného súdu o tom, či predmet nájmu bol po jeho skončení vrátený sťažovateľovi, či žalovaný vyzval žalobcu na poskytnutie súčinnosti s prevzatím prenajatej veci a napokon či sa žalovaný bezdôvodne obohatil po zániku nájmovej zmluvy. Polemika sťažovateľa a spochybňovanie správnosti rozhodnutia krajského súdu alebo len kritika toho, ako krajský súd rozhodol, nezodpovedajú významovo kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd nemôže založiť svoje rozhodnutie na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú právnu otázku mal sťažovateľ na mysli. Mohol by tým podsúvať svoje vlastné úvahy o tom, čo je pre rozhodovanie vo veci zásadné, a tým porušiť princíp rovnosti zbraní. K dovolacej námietke sťažovateľa k nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia okresného súdu uviedol, že v určitých prípadoch je nepreskúmateľnosť rozhodnutia vyhodnotená ako vada zmätočnosti. Prípadné nepreskúmateľné rozhodnutie okresného súdu však nemožno stotožniť s nesprávnym právnym posúdením veci.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ je toho názoru, že dôvod dovolania vymedzil určito a zrozumiteľne. Poukazuje na str. 4 dovolania, kde uviedol, že *„Nie je možné stotožniť sa s právnym posúdením okresného súdu o tom, že nedošlo k bezdôvodnému obohateniu a teda ani k omeškaniu s plnením. Na základe vyššie uvedeného ustanovenia § 682 Občianskeho zákonníka vyplýva povinnosť nájomcu vrátiť prenajatú vec a preto nesplnenie povinnosti zo strany žalovaného vrátiť prenajatú vec spôsobuje omeškanie žalovaného, čím dochádza k bezdôvodnému obohateniu žalovaného. Táto skutočnosť bola zo strany žalobcu preukázaná, čím bol preukázaný aj vznik nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia.“*

8. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania v rozpore so zmyslom a účelom inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku s ohľadom na už uvedený text odmietol dovolanie sťažovateľa pre absenciu vymedzenia dovolacieho dôvodu. Sťažovateľ zastáva názor, že dovolací dôvod vymedzil jednoznačne. Najvyšší súd mu svojím prístupom uprel prístup k súdu a zmaril mu akýkoľvek vecný prieskum dôvodnosti jeho podaného dovolania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to aj pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného

základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

10. K namietanému uzneseniu najvyššieho súdu treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

11. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne, resp. svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

12. Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Postup v súdnom konaní, zisťovanie a hodnotenie skutkového stavu, výklad iných než ústavných predpisov a ich aplikácia sú pri riešení konkrétnych prípadov záležitosťou všeobecných súdov. Ústavnému súdu preto neprislúcha posudzovať zákonnosť vydaných súdnych rozhodnutí za predpokladu, že nimi nebolo porušené ústavou zaručené právo či sloboda. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08).

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedenie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. V konaní pred všeobecnými súdmi bola medzi stranami spornou otázka, či v čase po skončení nájmu bol žalovaný ako nájomca povinný fakticky vrátiť prenajaté veci sťažovateľovi a či opomenutím tejto povinnosti došlo v prospech žalovaného k jeho bezdôvodnému obohateniu. Okresný súd v spojení s krajským súdom považoval za preukázané, že žalovaný v čase po skončení nájmu prenajaté veci neužíval, a tým ani nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu. K otázke

týkajúcej sa povinnosti žalovaného odovzdať prenajaté veci sťažovateľovi všeobecné súdy uviedli, že žalovaný bol oprávnený prenechať prenajaté veci na mieste, na ktorom ich prevzal v rámci nájomného vzťahu so sťažovateľom, resp. s jeho právnym predchodcom. Z výpovede svedka považovali súdy za preukázané, že sťažovateľ si mohol prenajaté veci kedykoľvek prevziať, čo však neučinil.

15. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania v podstate uzavrel, že sťažovateľ dovolanie nezaložil na argumentácii, ktorá by najvyšší súd viedla k identifikácii niektorého zo zákonom predpokladaných dovolacích dôvodov prípustnosti dovolania. Dovoláním nevymedzil právnú otázku, ktorá by nebola dovolacím súdom vyriešená. Sťažovateľ podľa jeho názoru iba vyslovil svoju nespokojnosť s právnymi a skutkovými závermi súdov nižšej inštancie.

16. Ústavný súd konštatuje, že namietané uznesenie je založené na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokovanej veci. Odôvodnenie podaného dovolania, ktoré tvorí prílohu ústavnej sťažnosti, sa v podstate zameriava na konštatovanie sťažovateľa, že krajský súd v spojení s okresným súdom mal vo veci sťažovateľa aplikovať ustanovenie podľa § 682 OZ („*Ak sa nájom skončí, je nájomca povinný vrátiť prenajatú vec v stave zodpovedajúcom dojednanému spôsobu užívania veci; ak sa spôsob užívania výslovne nedohodol, v stave, v akom ju prevzal, s prihliadnutím na obvyklé opotrebenie.*“; pozn.).

17. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Táto viazanosť zisteným skutkovým stavom je nevyhnutným predpokladom pre skúmanie správnosti právneho posúdenia veci, pretože podstatou právneho posúdenia veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom (nie otázok skutkových), preto nemožno dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu.

18. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti, ako aj k nej pripojenej dokumentácii, vychádzajúc predovšetkým z obsahu namietaného uznesenia najvyššieho súdu, konštatuje, že reálnym dôvodom odmietnutia dovolania bolo zistenie dovolacieho súdu, že sťažovateľ v rámci podaného dovolania a vymedzenia právnej otázky prezentoval svoju nespokojnosť so zisteným skutkovým a právnym posúdením súdov nižšej inštancie. Ústavný súd podotýka, že pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnú otázku (§ 432 CSP), je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku (pozri I. ÚS 336/2019). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 115/2020).

19. V prípade sťažovateľa obsah dovolania indikuje jeho nespokojnosť s náležitým zistením skutkového stavu (vznik bezdôvodného obohatenia po zániku nájmu, vrátenie prenajatej veci, súčinnosť sťažovateľa s prevzatím veci), ktorým je najvyšší súd v rámci dovolacieho konania viazaný (§ 442 CSP). Sťažovateľovo dovolanie bolo založené na výhradách ku skutkovej stránke jeho sporu. Regulácia dovolania v CSP je však jednoznačná v tom, že skutkové otázky v dovolacom konaní preskúmať nemožno. V tomto smere je označené rozhodnutie najvyššieho súdu bez známok zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle alebo arbitrárnosti. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu postupoval vo veci sťažovateľa v súlade so zmyslom a účelom aplikovaných

právných noriem a odmietnutie jeho dovolania preto nereflektuje porušenie základného práva na súdnu ochranu ani jeho práva na spravodlivé súdne konanie. Argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu namietané porušenie jeho označených práv namietaným uznesením ústavný súd vyhodnotil ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k vyhovujúcemu výroku nálezu ústavného súdu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného rozhodnutia. Dovolací prieskum nie je určený na akademickú polemiku o možných právnych súvislostiach veci, ale iba tých, ktoré nadväzujú na nižšími súdmi zistený skutkový stav veci. Žalovaný nechal veci tam, kde ich na účely nájmu aj prevzal, a tento skutkový stav bol determinujúci pre portfólio právnych otázok. So sťažovateľom je možné sa stotožniť, že súdy právne nerozobrali všetky normy o nájme, no to ani úlohou súdov nebolo.

20. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet dôvod, aby sa spochybňovali závery namietaného uznesenia. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“) dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu predtým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd takú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť namietaných rozhodnutí. Ide o situácie, keď ústavnej sťažnosti chýba ústavnoprávna dimenzia. Tak je to aj v tomto prípade, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) ZoÚS odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu